

Tenttipäivä / Date: 14.10 .2014	
Opintojakson koodi, nimi ja tentin numero / The code and the name of the course and number of the exam: JOHDON LASKENTATOIMI 1. kuulustelu	
Tentaattori(t)/ Examiner(s): Janne Järvinen, Marjo Väisänen	
Sallitut apuvälineet rastitettu/ The devices allowed in the exam marked with a cross: X Laskin (ei graafinen/ohjelmoitava)/Calculator (not graphic, programmable) EI Sanakirja/Dictionary	
Muu materiaali, tarkennettu alla/Other material, specified below EI	
Voit vastata tenttiin / You may answer the questions ☒ suomeksi/ in Finnish ☐ englanniksi/ in English	
Kysymyspaperi on palautettava / Paper with exam questions must be returned: ☐ Kyllä/Yes ☒ Ei/No	

Tentissä on viisi samanarvoista kysymystä (max 30p). Monivalintakysymyksessä (tehtävä 1) on vain yksi oikea vaihtoehto per kohta. Oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen, väärästä -0.5 pistettä, ja vastaamatta jättämisestä 0. Tehtävän minimipistemäärä on 0.

Vastaa esseekysymyksiin käyttäen *täydellisiä virkkeitä* (ei ranskalaisia viivoja tms.). Laskut tulee esittää siten, että niistä voidaan todeta, miten lopputulokseen päädyttiin (välivaiheet näkyville). Älä kuitenkaan kirjoita kysymyspaperiin, vaan esitä lasku vastauspaperilla.

Menestystä !

1) Valitse monivalintatehtävistä 1.1-1.6. lähinnä oikea vastaus (vain yksi oikea vaihtoehto - vastaa erilliselle vastauspaperille).

1.1 Portaittainen (vasemmalta oikealle) vyörytys:

- Johtaa tukifunktion sisäiseen voittoon (ylijäämään) tai tappioon (alijäämään).
- Johtaa tukipalvelun käyttäjän kannalta helposti ennakoitavaan tulokseen, vaikka kustannuspaikkojen välisissä suhteissa olisikin muutoksia.
- On mahdollista tehdä jälkikäteen ja suhteellisen pienin kustannuksin.
- Mahdollistaa toisiaan palvelevien funktioiden keskinäisen resurssikäytön tarkan huomioimisen.

1.2. Kustannuskäsitteistä:

- Vaihtoehtoiskustannuksen voi yleensä päätellä kirjanpidon luvuista, kunhan niihin on tehty tarvittavat korjaukset.
- Se, miten kustannukset voidaan jakaa välittömiin ja välillisiin kustannuksiin, on laskenta-kohteesta riippumaton asia.
- Kustannusten jako muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin riippuu olennaisesti tarkasteluajan jaksosta.
- Jos ollaan tekemässä tuotantolinjan laajentamispäätöstä, ja tiedetään varmuudella, että päätöksestä seuraa työ kustannusten lisäys, niin silloin kyseisiä lisääntyneitä kustannuksia on pidettävä uponneina kustannuksina.

1.3. Koskien katetuottolaskentaan perustuvaa (direct costing, variable costing) vs. täyskatteista (absorption costing) varaston arvostusta (puoli- ja valmisvaraston inventaariarvon määrittystä) teollisessa valmistusyrityksessä

- a) Katetuottoon perustuvaa menetelmää voidaan perustella sillä, että se tuottaa päätöksenteon kannalta relevantimpaa tietoa.
- b) Katetuottolaskentaan perustuva menetelmä korostaa varaston muutoksen vaikutusta kirjanpidolliseen tulokseen.
- c) Kun tuotanto ylittää myynnin, täyskatteinen menetelmä tuottaa todennäköisesti pienemmän kirjanpidollisen tuloksen kuin katetuottolaskentaan perustuva.
- d) Täyskatteisessa menetelmässä periodikustannuksia on todennäköisesti enemmän kuin katetuottolaskentaan perustuvassa menetelmässä.

1.4. Liittyen kustannusten relevanttiuteen eri päätöksentekotilanteissa:

- a) Tuotantovälineiden uusimis päätöksissä niiden kirjanpitoarvoa voidaan useimmiten pitää relevanttina kustannuksena
- b) Jos materiaali on päätöksentekohetkellä varastossa, sitä voidaan yleensä pitää uponneena kustannuksena, jolloin vain sen jälleenhankinta on relevantti kustannus päätöksenteossa.
- c) ulkoistamis päätöksessä yrityksen kiinteän kapasiteetin käyttöasteen muutos ei yleensä ole päätöksenteon kannalta relevantti tekijä, koska vapautuneella kapasiteetilla ei ole vaihtoehtois-kustannusta.
- d) tuotantokapeikossa päätöksenteon kannalta relevantti kustannus on tuotteen omakustannusarvo, joka suhteutetaan tuotantoa rajoittavaan tekijään (esim. konetunnit).

1.5. Koskien jakamattomia yhteiskustannuksia (joint costs)

- a) Tällaiset yhteiskustannukset voidaan suhteellisen helposti kohdistaa aiheuttamisperiaatteen mukaan tuotteille, mikäli käytetään tarpeeksi sofistikoituneita menetelmiä kuten toimintolaskentaa.
- b) Yhteiskustannukset ovat relevantteja kustannuksia tuotteen lopettamis päätöksessä
- c) Drury pitää sekä myyntihintaa että nettorealisointiarvoa (NRV) suositeltavina laskentamenetelminä.
- d) Nettorealisointiarvo (NRV) menetelmä olettaa, että lopputuotteiden voittoprosentti on sama.

1.6. Yritys A suunnittelee hyväksyvänsä urakkatarjouksen, joka tarkoittaisi sitä, että sen pitäisi palkata neljä työntekijää (vuosikustannus yrityksen näkökulmasta 40 000€ per työntekijä). Urakkaa valvoisi jo töissä oleva työnjohtaja (vuosikustannus 60 000€), jonka työajasta uusi urakka veisi 10% ja joka pystyy suoriutumaan työstä työaikansa puitteissa. Toisaalta rekrytoinnin sijasta yritys A voisi siirtää ja kouluttaa toisen toimipisteen työntekijöitä ottamaan urakka vastaan. Näiden työntekijöiden vuosikustannus on 30 000€ per henki, mutta toimipisteen vaihdon ja urakkaan liittyvän koulutautumisen kustannukset ovat yhteensä 15 000€. Jos nämä neljä vanhaa työntekijää siirtyisivät urakkaan, heidän nykyiset työnsä jouduttaisiin teettämään alihankintana (kustannus yritykselle 100 000€). Näin urakan relevantit kustannukset yrityksen kannalta edullisimmassa toimintamallissa ovat:

- a) 115 00€
- b) 135 000€
- c) 141 000€
- d) 166 000€

2) Selvitä poistoihin liittyen

- a) mitä tarkoitetaan poistolla, mitä poistomenetelmää käytetään yleisimmin kustannuslaskelmissa ja miksi?
 - b) miten tulisi toimia sisäisessä kannattavuuslaskennassa, jos kirjanpidossa poistettua konetta käytetään yhä tuotannollisessa toiminnassa?
 - c) mikä luennolla/harjoituksissa esitetyistä poistomenetelmistä on takapainotteinen, ja miksi yritys voisi haluta käyttää takapainotteisia poistoja sisäisissä laskelmissa?
- (6p)

3) Kuvaille, miten lisäyslaskenta toimii teollisessa valmistusyrityksessä ja mitkä ovat lisäyslaskennan eri muodot/vaihtoehdot. Kiinnitä vastauksessasi huomiota myös siihen, mitä tietoja lisäyslaskennassa on yleensä kerättävä, ja mitä huomioon otettavia seikkoja ko. tietojen keräämiseen liittyy (6p).

4) Wagner Oy:n myynti on ollut huhtikuussa 96 000 €, ja kustannukset seuraavanlaiset:

Muuttuvat kustannukset:	€
Välittömät aineet	30 000
Välittömät palkat	25 000
Muuttuvat yleiskustannukset	17 000
Kiinteät kustannukset	38 000

- a) Laske yrityksen tulos (€), katetuotto (€), katetuotto-% ja kriittinen piste (€). **(1,5 p)**
- b) Kuinka suuri muutos (nousu tai lasku) olisi saavutettava yrityksen kiinteissä kustannuksissa, jotta kriittinen piste sattuisi nykyisen myyntivolyymin kohdalle? **(1,5 p)**
- c) Millaiseksi muodostuisi tulos (alkup. edellytyksillä), jos myynti nousisi 130 000 euroon? **(1,5 p)**
- d) Kuinka suuri tulisi myynnin olla, jotta varmuusmarginaali-% olisi 20 %? **(1,5 p)**

- 5) Solo Oy valmistaa kahta tuotetta A ja B. Yrityksessä on **kolme tukitoimintoa** (*materiaalin siirtely, materiaalin hankinta ja asetukset*) jotka tukevat **kahta päätoimintoa** (*työstö ja kokoonpano*).

	Tuote A	Tuote B
Kpl vuodessa	400	300
DLH työstö	600	500
DLH kokoonpano	200	150

Kiinteät kustannukset jakautuvat seuraavasti:

Kustannuserä	€
Materiaalin siirtely	4 000
Materiaalin hankinta	5 000
Asetukset	3 500
Työstö	2 500
Kokoonpano	2 000
Σ	17 000

Kustannusajurianalyysi toimintolaskentaa varten: kustannusajurien lukumäärä per tuote:

Kustannusajuri	Tuote A	Tuote B
Siirtojen lkm	34	220
Tilausten lkm	50	600
Asetusten lkm	2	60
Työstön DLH	500	600
Kokoonpanon DLH	150	200

Laske yksikkökustannukset tuotteille A ja B

- a) Perinteisen 2-vaiheisen lisäyslaskennan avulla laskemalla ensin: **työstön tunteja, kokoonpanon tunteja** sekä **tukitoimintojen lisä**

ja sen jälkeen yksikkökustannukset tuotteille A ja B (taulukko 1). **(2,5 p)**

- b) Toimintolaskennan avulla (taulukko 2). **(2,5 p)**

- c) Minkälaisia johtopäätöksiä tuloksista voisi vetää? **(1 p)**

Vastaamista varten voit jäljentää vastauspaperiisi seuraavanlaiset taulukot:

Taulukko 1.

Tuote	Työstön kust.	Kok. panon kust.	Tukitoim. kust.	Yhteensä	Yksikkökust.
A					
B					

Taulukko 2.

Toiminto	Tuote A	Tuote B	Yhteensä
Materiaalin siirtely			
Materiaalin hankinta			
Asetukset			
Työstö			
Kokoonpano			
Yhteensä			
Yksikkökustannukset			